

Формы других первичных учетных документов могут разрабатываться и утверждаться профильными министерствами для подведомственных организаций или непосредственно организацией самостоятельно и утверждаться руководителем хозяйствующего субъекта. При этом перечень используемых первичных документов не ограничивается. Организация разрабатывает формы первичных документов, готовит альбом форм первичных документов, используемых в процессе хозяйственной деятельности, и прилагает его к своей учетной политике.

С целью своевременного составления, представления первичных документов и оперативного их движения по структурным подразделениям организации с минимальными затратами труда и времени должен составляться график документооборота. Соблюдение утвержденного руководителем графика документооборота способствует правильному и рациональному распределению должностных обязанностей между всеми работниками, что в конечном итоге оказывает влияние на своевременность и достоверность составляемой отчетности.

В графике документооборота необходимо предусмотреть оптимальное количество структурных подразделений, а также исполнителей для прохождения каждого первичного учетного документа, определить минимальный срок его нахождения в каждом подразделении. Главному бухгалтеру очень важно организовать рациональный порядок движения первичных документов, проводить контроль за его соблюдением всеми ответственными исполнителями.

Первичные учетные документы могут составляться и в форме электронного документа. В соответствии с Законом «О бухгалтерском учете и отчетности» первичный учетный документ, составленный в форме электронного документа, должен иметь все необходимые реквизиты и соответствовать требованиям законодательства об электронных документах и электронной цифровой подписи. В некоторых организациях уже имеется практика применения электронных документов, их отличительной особенностью является наличие электронной подписи.

В создании электронных документов многие специалисты видят реальную возможность совершенствования профессии бухгалтера. В Республике Беларусь были изданы ряд нормативных правовых актов, в том числе и Закон «Об электронном документе и электронной цифровой подписи» [2]. Однако, массово электронные документы пока не применяют ни в Республике Беларусь, ни в других странах. Значительной проблемой остается поставить электронно-цифровую подпись. В настоящее время ведется поиск решения наиболее дешевых способов создания электронных документов и самой дорогостоящей его части – электронной подписи.

Таким образом, и во время внедрения различных информационных технологий первичные документы будут оставаться основой для ведения бухгалтерского учета, создания своевременной и достоверной информации для подготовки всех видов отчетности. В то же время первичный учет является самым трудоемким и затратным участком бухгалтерского учета. И будущее за созданием бухгалтерской информационной сети как наиболее эффективного, быстрого и не затратного массового перевода бухгалтерских документов в электронное пространство.

Список использованных источников: 1. О бухгалтерском учете и отчетности: Закон Республики Беларусь от 12 июля 2013 г. № 57-3, в ред. от 17 июля 2017 г. № 52-3. *Национальный правовой Интернет-портал Респ. Беларусь*. URL: <http://pravo.by>. 2. Об электронном документе и электронной цифровой подписи: Закон Республики Беларусь от 28 декабря 2009 г. № 113-3, в ред. от 8 января 2018 г. № 96-3. *Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь*. URL: <http://pravo.by>.

УДК 657

О. О. Сидоренко, канд. экон. наук, доцент, доцент кафедры бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

І. В. Тонкоглас, магістрант

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ОБЛІКОВО-ПОДАТКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИДБАННЯ БАНКАМИ УКРАЇНИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Ключові слова: облік, оподаткування, основні засоби, податок на додану вартість, банки України, частка оподатковуваних операцій.

З метою забезпечення господарської діяльності банки, як і інші суб'єкти господарювання, використовують основні засоби, що відповідно вказує на необхідність дослідження та удосконалення порядку їх відображення в обліку з урахуванням особливостей визначених Податковим

кодексом України, для забезпечення повного, достовірного та неупередженого їх відображення в поточному обліку та фінансовій звітності банку, що вказує на актуальність цього дослідження.

Відповідно до Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, основні засоби – це матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Особливості обліку придбання основних засобів в банках України пов'язані насамперед із вимогами Податкового кодексу України щодо порядку оподаткування банків України. Так, згідно зі ст. 196 Податкового кодексу України, не є об'єктом оподаткування операції з:

- обігу банківських металів, інших валютних цінностей (крім банкнот і монет, що використовуються для нумізматичних цілей, а також іноземних монет з дорогоцінних металів, базою оподаткування яких є продажна вартість) (п. 196.1.4 ПКУ);

- надання послуг платіжних організацій платіжних систем, пов'язаних із переказом коштів, з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (у тому числі пенсійного), управління коштами та цінними паперами (корпоративними правами та деривативами), доручення, надання, управління та відступлення прав вимоги за фінансовими кредитами фінансових установ, кредитних гарантій і банківських поручительств особою, що надала такі кредити, гарантії або поручительства. Перелік послуг із розрахунково-касового обслуговування визначається Національним банком України за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (п. 196.1.5 ПКУ);

- відступлення права вимоги, переведення боргу, торгівлі за грошові кошти або цінні папери борговими зобов'язаннями (вимогами), за винятком операцій з інкасації боргових вимог та факторингу (факторингових) операцій, крім факторингових операцій, якщо об'єктом боргу є валютні цінності, цінні папери, зокрема компенсаційні папери (сертифікати), інвестиційні сертифікати, іпотечні сертифікати з фіксованою дохідністю, операції з відступлення права вимоги за забезпеченими іпотекою кредитами (позиками), житлові чеки, земельні бони та деривативи (п. 196.1.5 ПКУ);

- переходу права власності на об'єкт фінансового лізингу до лізингодавця (нового кредитора) від лізингодавця (первинного кредитора) із збереженням прав та обов'язків сторін за договором фінансового лізингу в разі, коли лізингодавцем (первинним кредитором) під час передачі лізингодержувачу такого об'єкта фінансового лізингу нараховані та відображені в податковій звітності за відповідний звітний (податковий) період податкові зобов'язання з податку (п. 196.1.5 ПКУ);

- надання банками (фінансовими установами) послуг у межах управління фондами банківського управління, фондами операцій із нерухомістю, фондами фінансування будівництва (у тому числі за перерахування коштів на фінансування будівництва з фонду фінансування будівництва), за здійснення платежів за іпотечними сертифікатами відповідно до законодавства (п. 196.1.5 ПКУ) [2].

Крім того, відповідно до ст. 197 «Операції, звільнені від оподаткування» Податкового кодексу України:

- Звільняються від оподаткування операції банків та інших фінансових установ із постачання (продажу, відчуження іншим способом) майна, що передане фізичними особами, а також суб'єктами підприємницької діяльності – приватними підприємцями та іншими особами, які не є платниками податку, у заставу, у тому числі іпотеку, та на яке було звернено стягнення (п. 197.12 ПКУ);

- Звільняються від оподаткування операції банків та інших фінансових установ з постачання майна, набутого ними у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно. Звільнення від оподаткування стосується тієї частини вартості майна, за якою воно було набуто у власність в рахунок погашення зобов'язань за договором кредиту (позики) (п. 197.12 ПКУ);

– Звільняються від оподаткування операції банків з продажу (передачі) або придбання зобов'язань за депозитами (вкладами) (п. 197.13 ПКУ) [2].

Аналіз вищезазначених та інших норм Податкового кодексу України дає змогу зробити висновки, що банк у процесі своєї діяльності може здійснювати операції, які підлягають оподаткуванню податком на додану вартість, наприклад: купівля продаж основних засобів; передача основних засобів у фінансову чи операційну оренду; продаж банкнот і монет, що використовуються для нумізматичних цілей, а також іноземних монет із дорогоцінних металів та інші.

У зв'язку з вищенаведеним банк може бути платником податку на додану вартість (може зареєструватись добровільно згідно зі ст. 182 ПКУ або повинні будуть зареєструватись платником ПДВ згідно зі ст. 181 «У разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1 000 000 гривень (без урахування податку на додану вартість)» [2]).

Отже, якщо банк є платником ПДВ, то при купівлі основних засобів, особливості їх обліку будуть пов'язані з порядком відображення в обліку сум податкового кредиту з ПДВ. Так, якщо придбання основних засобів з метою їх подальшого використання виключно в неоподатковуваних операціях або виключно в оподатковуваних операціях з погляду їх відображення в обліку є стандартними операціями, які не потребують детального розгляду, то операції з придбання основних засобів банками України, які одночасно використовуються в оподатковуваних і неоподатковуваних операціях, потребують подальшого дослідження.

Так, відповідно до ст. 199 Податкового кодексу України «у разі якщо придбані та/або виготовлені товари/послуги, необоротні активи частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково – ні, платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання з огляду на базу оподаткування, визначеної відповідно до п. 189.1 ст. 189 цього Кодексу, та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати зведену податкову накладну в Єдиному реєстрі податкових накладних на загальну суму частки сплаченого (нарахованого) податку під час їх придбання або виготовлення, яка відповідає частці використання таких товарів/послуг, необоротних активів в неоподатковуваних операціях [2].

Частка використання товарів/послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях визначається у відсотках як відношення обсягів із постачання оподатковуваних операцій (без урахування сум податку) за попередній календарний рік до сукупних обсягів постачання оподатковуваних та неоподатковуваних операцій (без урахування сум податку) за такий самий попередній календарний рік. Визначена у процентах величина застосовується протягом поточного календарного року [2].

Платник податку за підсумками календарного року здійснює перерахунок частки використання товарів/послуг та необоротних активів в оподатковуваних операціях, зважаючи на фактичні обсяги проведених протягом року оподатковуваних та неоподатковуваних операцій [2].

Розглянемо порядок відображення в обліку придбання основних засобів, які одночасно використовуються в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях на прикладі.

Приклад. Банк-платник ПДВ придбав за післяплатою комп'ютерну техніку за 24 тис. грн з ПДВ, яка одночасно буде використовуватись в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях. За минулий рік обсяг оподатковуваних операцій податком на додану вартість становив 2,4 млн. грн з ПДВ, обсяг неоподатковуваних операцій за минулий рік – 20 млн грн. Загалом за звітний рік обсяг оподатковуваних операцій податком на додану вартість становив 3,6 млн грн з ПДВ, обсяг неоподатковуваних операцій – 25 млн грн.

Бухгалтерські проведення до прикладу наведені в таблиці.

Облік придбання основних засобів, які одночасно використовуються в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях, банками України

Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит	Сума, грн
Відображено капітальні інвестиції у придбання основних засобів у сумі без ПДВ Визначимо частку оподатковуваних операцій за минулий рік (2 млн грн/20 млн грн = 0,1). Визначимо суму податкового кредиту $(24000/6 * 0,1) = 400$ грн. Капітальні витрати у сумі без ПДВ будуть становити $(24000 - 400) = 23600$ грн.	4430	3610	23 600,00
Відображено податковий кредит	3522	3610	400,00
Оплачено постачальнику	3610	1200	24 000,00
Введено в експлуатацію комп'ютерну техніку	4400	4430	23 600,00
У кінці року визначаємо частку оподатковуваних операцій з огляду на фактичні дані за звітний рік (3 млн грн/25 млн грн = 0,12). Розраховуємо суму податкового кредиту згідно з новою часткою $(24000/6 * 0,12) = 480$ грн. На суму перевищення (800 грн) робимо коригувальні проводки (збільшуємо податковий кредит та зменшуємо первісну вартість основного засобу відповідно до п. 1.3 Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, «Первісна вартість придбаного об'єкта основних засобів складається з таких витрат: суми, що сплачуються постачальникам активів (з вирахуванням торговельних знижок) та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків)» [1]).	3522 (4400)	4430 (4430)	800,00 800,00

У результаті проведено дослідження виявлено, що питання придбання банками України основних засобів, які одночасно використовуються в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях є малодослідженими. У зв'язку з цим у роботі розкрито порядок визначення податкового кредиту, у разі придбання банками України платниками ПДВ основних засобів, які одночасно використовуються в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях, та розроблено методику відображення таких операцій на рахунках обліку з урахуванням чинних норм бухгалтерського та податкового законодавства України.

Список використаних джерел: 1. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України: затверджена Постановою Правління Національного банку України від 20.12.2005 № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06/ed20190308>. 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

УДК 657

М. О. Сміян, студент

К. І. Сімаков, канд. екон. наук, доцент

Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ, Україна

О. А. Комісарова, заступник головного бухгалтера

ТОВ «Укрславерсурс»

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ВИПЛАТУ ВІДПУСТОК, ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ключові слова: забезпечення виплат відпусток, резерв відпусток, коефіцієнт резервування, інвентаризація.

Сьогодні суб'єкти господарювання функціонують в умовах невизначеності, що обумовлює потребу в удосконаленні інструментів управління ризиками, одним із яких є створення забезпечення виплат відпусток робітникам підприємства.

Забезпечення майбутніх витрат на виплату відпусток створюється з метою рівномірного включення передбачуваних у майбутньому виплат до складу витрат виробництва або витрат управління і таким чином дозволяє вирівнювати проміжні фінансові результати, приводячи їх у відповідність до загальної річної тенденції.

Незважаючи на те, що створення забезпечень є найпоширенішим інструментом управління ризиками, існує значна кількість проблем практичного характеру щодо їх формування та використання.